Esfenvaleraat

Cas nr. 66230-04-4

Momenteel een specifieke verontreinigende stof, maar vanaf 2028 een prioritaire stof. Insecticide.

Normen (µg/l)

	JG-OGW	MAC-OGW	Doel realisatie
Landoppervlaktewater	0,00019	0,0017	2015
Ander oppervlaktewater	-	-	-
Gewijzigde normen per 22-12-2027			
Landoppervlaktewater	$1,7 * 10^{-5}$	0,0085	22-12-2039
Ander oppervlaktewater	$1,7 * 10^{-6}$	0,00085	22-12-2039

Toelichting

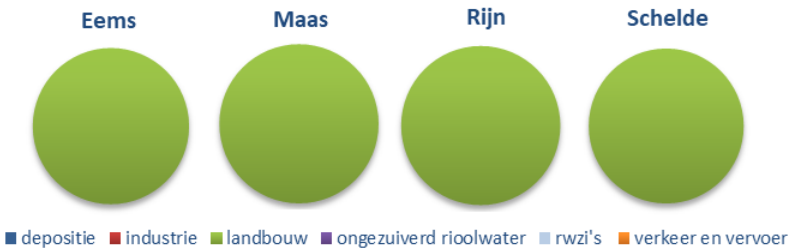
Bij de laatste herziening van de richtlijn Prioritaire Stoffen is esfenvaleraat als prioritaire stof opgenomen (normen geldig vanaf 22-12-2027). Hierin zijn nu ook normen voor ander oppervlaktewater opgenomen en zijn de al bestaande normen voor landoppervlaktewater gewijzigd (JG-OGW met 90% verlaagd; MAC-OGW met factor vijf verhoogd).

Belasting

Vracht in kg/jaar in 2023

	binnenlandse emissies
Eems	0,03
Maas	0,06
Rijn	0,33
Schelde	0,01

Binnenlandse belasting

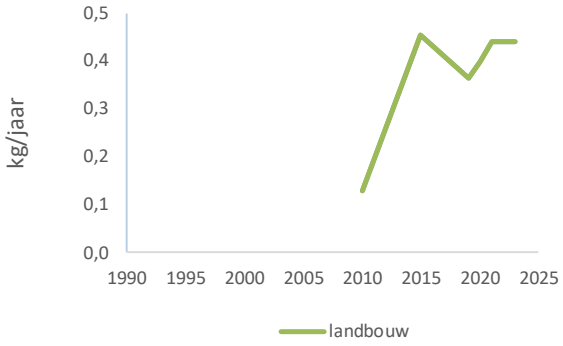

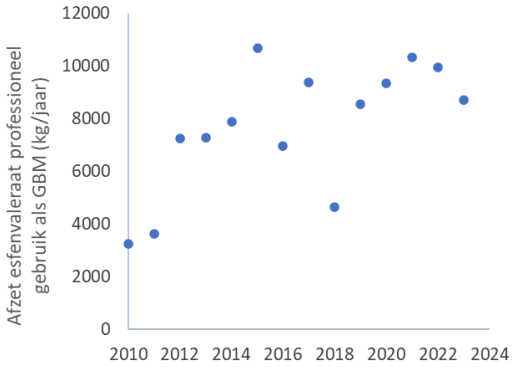
Toelichting

Esfenvaleraat is een in Nederland toegelaten insecticide (https://toelatingen.ctgb.nl/nl/authorisations;). In de emissieregistratie zijn alleen gegevens over de emissies vanuit landbouwkundig gebruik opgenomen. In de Watson-database[1] zijn voor de jaren 2023-2024 76 analyses van esfenvaleraat in RWZI-effluent beschikbaar. Alle 76 concentraties lagen onder de bepalingsgrens.

[1] https://www.emissieregistratie.nl/data/watson-rwzi-emissiedata/watson-database;

Trends binnenlandse vracht

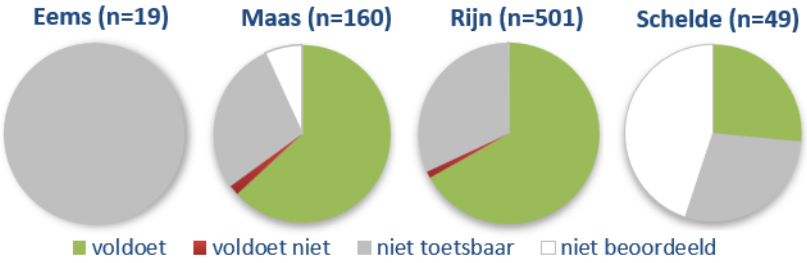
Toelichting

De afzet voor professioneel gebruik is in 2012 verdubbeld ten opzichte van de jaren 2010-2011 en ook in latere jaren is er gemiddeld sprake van een stijgende afzet (toename van 30% tussen de jaren 2012-2014 en 2021-2023)[2]. Deze trend is globaal terug te zien in de gegevens uit de emissieregistratie, maar deze laatste is minder nauwkeurig omdat er pas sinds 2019 jaarlijkse cijfers in de emissieregistratie zijn opgenomen. Er zijn geen gegevens over de buitenlandse aanvoer.

Toestand

Beoordeling oppervlaktewaterlichamen

	2026
Voldoet	449
Voldoet niet	9
Niet toetsbaar	237
Niet beoordeeld	34
Totaal	729[3]

Toelichting

Normoverschrijdingen zijn in het stroomgebied van de Rijn en Maas vastgesteld. Het aandeel niet toetsbare waterlichamen is in alle stroomgebieden hoog, waardoor het beeld over het voorkomen nog onduidelijk is. Sinds 2024 kan esfenvaleraat in oppervlaktewater voldoende nauwkeurig geanalyseerd worden (bepalingsgrens <JG-OGW; Van Sloten, 2024) maar deze methode is nog niet door alle waterbeheerders toegepast. De concentraties in oppervlaktewater liggen dicht bij de rapportagegrens waardoor de trends moeilijk beoordeeld kunnen worden (https://www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl/atlas/1/1;).

Maatregelen

In het SGBP 2022-2027 is opgenomen dat de analysemethoden verbeterd moesten worden. Dit is ondertussen uitgevoerd (Van Sloten, 2024). Daarnaast is in dit SGBP opgenomen dat het beleid voor gewasbeschermingsmiddelen is gericht om in 2023 95% minder overschrijdingen in oppervlaktewater voor drinkwaterbereiding en 90% in overig oppervlaktewater te bewerkstelligen[4]. Het aantal gemeten overschrijdingen van de waterkwaliteitsnormen voor gewasbeschermingsmiddelen is tussen 2013 en 2023

[2] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/05/19/afzetgegevens-gewasbeschermingsmiddelen-in-nederland;
[3] Esfenvaleraat heeft momenteel geen normen voor ander oppervlaktewater (wel in SGBP 2028-2033) en wordt in 729 waterlichamen getoetst
[4] Gezonde Groei, Duurzame Oogst. Tweede nota duurzame gewasbescherming periode 2013 tot 2023.

weliswaar afgenomen, maar het doel (90% reductie) is niet gehaald[5]. Voor esfenvaleraat kan de reductie van het aantal overschrijdingen niet goed worden beoordeeld doordat de hiervoor benodigde voldoende lage bepalingsgrens (BG < JG-OGW) pas sinds 2024 beschikbaar is.

In juli 2021 heeft het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) besloten om het zogenaamde 'gestapeld gebruik' niet langer toe te staan[6]. 'Stapelen' houdt in dat op een perceel eerst één middel wordt gebruikt tot het maximale aantal toepassingen is bereikt en daarna nog een ander middel met dezelfde werkzame stof en voor dezelfde toepassing.

Aanvullende maatregelen voor de komende planperiode richten zich vooral op het in de toelatingsbeoordeling opnemen van zowel de KRW-norm als het proces van uitspoeling. Voor andere maatregelen[7] is een nauwkeurig beeld van de huidige toestand en diens oorzaken een belangrijke randvoorwaarde. In waterlichamen, waar de huidige toestand als 'niet toetsbaar' is beoordeeld, moet de beoordeling worden herhaald met de nu beschikbare, voldoende gevoelige analysetechniek.

Verantwoording en doelbereik

Esfenvaleraat: Doelverlaging - onhaalbaar

Voor de specifieke verontreinigende stof esfenvaleraat is het KRW-doel niet bereikt, door een aantasting van het waterlichaam ten gevolge van menselijke activiteiten die sociaal-economische behoeften dienen, te weten het gebruik als gewasbeschermingsmiddel. Voor deze stof wordt de uitzondering van artikel 4 lid 5 KRW ingeroepen. Dit betekent dat voor deze stof een minder strenge doelstelling wordt vastgesteld, te weten de huidige toestand, omdat het bereiken van het KRW-doel onhaalbaar is gebleken binnen de termijn van SGBP3.

Van 2022 tot 2025 is in Nederland gewerkt met een Nationaal Actieplan Duurzaam Gebruik Gewasbeschermingsmiddelen, onder andere met als doel om de emissies van stoffen die de waterkwaliteitsnormen overschrijden te verminderen, inclusief esfenvaleraat. Specifiek voor esfenvaleraat is hiertoe een emissiereductieplan opgesteld. Ook werkt Nederland met een Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030. Het doel van dit programma is om in 2030 nagenoeg zonder emissies naar het milieu te werken. Hiervoor zijn de afgelopen jaren acties uitgevoerd in het kader van een geïntegreerde aanpak, preventie en emissie-reducerende maatregelen. Gelet op de huidige kennis, bestaat op dit moment onvoldoende inzicht in emissies om exacte teeltlocaties rechtstreeks met normoverschrijdingen in verband te brengen. Daardoor konden nog geen doelmatige en uitvoerbare maatregelen worden geïdentificeerd waarvan voldoende zeker was dat zij tot het bereiken van het KRW-doel zouden leiden. Daarmee was het doelbereik voor alle bronnen van esfenvaleraat onhaalbaar en wordt de uitzondering van artikel 4 lid 5 KRW ingeroepen.

Door inzet van deze KRW-uitzonderingsmogelijkheid treedt geen verdere achteruitgang op in de toestand van het waterlichaam. Daarmee wordt voor esfenvaleraat wel aan de KRW voldaan, ook al is het KRW-doel niet bereikt.

De nationale toelatingsautoriteit, het Ctgb, toetst momenteel alle in Nederland toegelaten gewasbeschermingsmiddelen op basis van esfenvaleraat opnieuw. Hierbij wordt op basis van een nieuw-ontwikkelde wettelijk vastgelegde selectiemethodiek bepaald of de overschrijdingen van de KRW-norm

[5] https://www.clo.nl/indicatoren/nl054711-gewasbeschermingsmiddelen-in-oppervlaktewater-2013-2023;
[6] https://www.ctgb.nl/actueel/nieuws/2021/07/29/ctgb-neemt-maatregel-tegen-stapelen
[7] Zoals snelle terugkoppeling van meetresultaten naar agrariërs en toezichthouders, specifieke voorschriften opnemen in verordening en omgevingsplan, het versterken van Product Stewardship en Responsible Care en het uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030.

voor esfenvaleraat in KRW-waterlichamen structureel van aard zijn. Als dat het geval is, zal de toelating van gewasbeschermingsmiddelen op basis van deze stof worden herbeoordeeld volgens een nieuwe aangescherpte en wettelijk vastgelegde beoordelingsmethodiek, gebaseerd op de KRW-milieukwaliteitsnormen. Naar verwachting zal dit leiden tot óf het herzien van de toelating op een wijze waarmee wel aan de KRW-norm voor esfenvaleraat wordt voldaan óf het intrekken van de toelating.

Daarnaast wordt in de komende planperiode door overheid, bedrijfsleven en ngo's op basis van een in 2026 gesloten convenant samengewerkt aan de doelen van de KRW. Er wordt een combinatie van instrumenten, maatregelen en middelen ingezet om de waterkwaliteit te verbeteren, drinkwaterbronnen te beschermen, huidige normoverschrijdingen weg te nemen en nieuwe normoverschrijdingen structureel te voorkomen. Als de uitvoering van de maatregelen uit het convenant niet leidt tot volledig KRW-doelbereik voor esfenvaleraat en als er ook geen sprake is van een herziening of intrekking van de toelating door het Ctgb, zullen de algemene regels in het Besluit activiteiten leefomgeving worden aangepast, en/of zal extra inzet worden gepleegd op toezicht en handhaving. Beide maatregelen worden op een wijze genomen die maakt dat wel geheel aan de KRW-norm voor esfenvaleraat wordt voldaan.

Referenties

Van Sloten, F (2024). 'Niet-toetsbare stoffen' meetbaar met nieuwe methode. H2O online, 30 januari 2024.